

Retkeilyopas

VISIT
Kangasala

Retkelle Kangasalle

Luontoon ympäri vuoden!

Poimi oppaasta retkeilyvinkit kaikkiin vuodenaikoihin.

Lisää tietoa löydät verkkosivuilta:
visitkangasala.fi/retkella

Kangasalan monimuotoinen luonto, maastot ja luonnonnähtävyydet tarjoavat aitoja elämyksiä kaikenikäisille. Patikoidessa ehtii havainnoida ympäristöä, rauhoittua kuuntelemaan metsän ääniä tai poimimaan sieniä ja marjoja. Lintujen ja muiden metsän eläinten tarkkailu on mieluisaa tekemistä myös perheen pienimmille. Kangasalla luonnossa liikutaan jalan, pyöräillen, juosten, hiihtäen ja ratsailla.

Kangasalan läpi kulkee jääkauden muovaama harjuselänne. Kirkkoharju, Kuohunharju, Keisarinharju ja Vehoniemenharju ko-

hoavat keskellä järviä, joista kolme suurinta ovat Roine, Längelmävesi ja Vesijärvi. Retkeilyreitit kuljettavat harjujen huipuille ja vesistöjen äärelle.

Lisätietoja Kangasalan retkeily- ja luontoliikuntamahdollisuuksista löydät verkkosivuilta: visitkangasala.fi

Laavulle

Laavulla on mukava pitää taukoa ja nauttia retkieväistä. Osalla Kangasalan laavuista voi myös yöpyä. Laavuesitteen voit noutaa matkailuneuvonnasta tai ladata: visitkangasala.fi.

Muista retkietiketti!

Muistathan luonnossa liikkuessasi aluekohtaiset rajoitukset liikkumisesta ja jokamiehenoikeuksista. Esimerkiksi luonnonsuojelualueella voi olla sallittua kulkea vain valmiita polkuja pitkin. Viettämällä myös kaikki mukana tuomat roskat takaisin.

Metsähallituksen sivuilla on tietoa luontokohteista ja luonnossa liikkumisesta. Katso: luontoon.fi

Kaksi Kangasalan laavuista sijaitsee saarella: Hautsaaren kotalaavu Roineella ja Santasaaren laavu Vesijärvellä.

Vesille

Kangasalan vesistöihin pääsee tutustumaan kesäkaudella lainattavilla kaupunkikanooteilla ja -veneillä. Niiden sijainnit löytyvät kaupungin verkkosivuilta: kangasala.fi.

Vuokrakanootteja, kajakkeja ja SUP-lautoja vuokraavat Kangasala Melojat ry Vesaniemessä ja Haaviston luomutila Saarikylissä. Lue lisää: visitkangasala.fi

Polttopuut

Laavujen polttopuutilanne vaihtelee, eikä kaikilla ole puuhuoltoa. Mikäli suunnitteilla on tehdä nuotio, otathan varmuuden vuoksi omia polttopuita mukaan. Polttopuiden loppumisesta laavulla voit ilmoittaa osoitteessa: www.kangasala.fi/infrapalaute

Pysäköinti

Osa Kangasalan reiteistä ja laavuista on hyvin suosittuja, mikä saattaa vaikuttaa pysäköintiin kohteissa. Huomioithan pysäköidessä kaikki tiellä liikkujat ja teiden käyttäjät. Asukkaiden ajoväyliä ei saa tukkia.

Kangasalan retkeilykohteet

1. Vehoniemenharju	5. Laipanmaa
2. Kirkkoharju ja Sorolan virkistysalue	6. Lapinsaari
3. Kirkkojärven kulttuurijä luontopolku	7. Mäyrävuori
4. Kaarinanpolku	8. Keisarinharju
	9. Haralanharju
	10. Santasaari

Matkailuneuvontaa

Retkeilykartoja ja esitteitä on saatavilla Kangasalan matkailuneuvonnassa ja kaupunki-infossa. Matkailuneuvonta palvelee ympäri vuoden ti-la klo 11-16.

Matkailuneuvonta

Kangasala-talo, Kuohunharjuntie 6
36200 Kangasala
p. 050 315 2854
info@visitkangasala.fi

Kaupunki-info

Mäkirinteentie 10
36220 Kangasala (Prisma-keskus)
p. 044 481 3022
neuvonta@kangasala.fi

Reitti: luontopolku n. 2 km

Vaativuus: helppo, mutta suurten korkeuserojen vuoksi ei sovellu liikuntarajoitteisille

Lähtö ja pysäköinti: Vehoniemen Automuseo, Vehoniemenharjuntie 92, Kaivanto

Muuta kohteessa: näkötorni, Vehoniemen Automuseo, kahvio ja ravintola, Vehoniemen laavu 3 km

Palveluja lähellä: Kaivannon Grilli, Kaivannon keidas, Vehoniemen Alamaja, Saarikylän islanninhevostalli, Haaviston luomutilan kanoittivuokraus ja Heikin leivän leipomo

Vehoniemenharju

Vehoniemenharju on helppo päiväretkikohde koko perheelle. Luontopolku kulkee luonnonsuojelualueella harjun rinteillä, Roineen rannassa ja jääkautisen supan pohjalla. Retkieväänä maistuvat Vehoniemen Automuseon maankuulut lusikkamunkit ja ulkoilun päätteeksi kiivetään näkötorniin ihailemaan maisemia.

Vehoniemessä retkeillään Roineen ja Längelmäveden välisellä korkealla harjukannaksella, jopa 135 metriä vedenpinnan yläpuolella. Alueen metsäluonto on monimuotoista ja osin luonnontilaista. Metsätyyppien kirjo ulottuu kuivahkoista havuvaltaisista kangas- metsistä lehtoihin. Yhdessä pohjoisempana

sijaitsevan Keisarinharjun kanssa Vehoniemi muodostaa valtakunnallisesti merkittävän harjualueen.

Vehoniemen luontopolku kulkee luonnonsuojelualueella paikoitellen jyrkässä maastossa, jossa korkeuserot ovat suuria. Portaiden ja pitkospuiden ansiosta reitti soveltuu

kuitenkin mainiosti myös lapsille. Metsähallituksen ylläpitämä reitti on viitoitettu käpymerkein.

Vehoniemen näkötorni on rakennettu harjun laelle vuonna 1927. Sen 13 metriä korkeasta tornista avautuu komea näkymä Roineelle ja Längelmävedelle.

Vehoniemenharjulta etelään Pälkäneelle kulkevat reitit ja tiet ovat pyöräilijöiden suosiossa.

Vehoniemen laavu ja punamultalukko

Noin kolme kilometriä Vehoniemenharjun laelta etelään sijaitsee Vehoniemen laavu. Kotalaavua ympäröivillä soramontuilla on hyvä laskea pulkkamäkeä talvisin. Lähistöllä on myös punamultalukko, Suomen suurimpiin kuuluva suppakuoppa.

Lisätietoja kohteesta:

visit.kangasala.fi ja

luontoon.fi/vehoniemenharju

Reitti: useita, esim. n. 4 km ja n. 8 km

Vaativuus: vaihtelee reitin mukaan. Hyväpohjaiset hiekkatiet soveltuvat mm. lastenvaunuille.

Lähtö ja pysäköinti:

- **Kirkkoharjun näkötorni ja kahvila,** Tarpilankuja, 36200 Kangasala
- **Sorolan virkistysalue,** Asemantie 179, 36200 Kangasala
- **Kyötikkälän urheilukenttä,** Lätsä-Pekan tie 19, 36200 Kangasala

Muuta kohteessa: Kirkkoharjun näkötorni ja kahvila, kuntoportaat, kotalaavu, ensilumen latu, kuntoiluvälineitä, Isolukon luonnonsuojelualue

Palveluja lähellä: Kangasalan keskustan palvelut

Aloittelijalle sopiva, noin 8 kilometrin reitti kulkee Kyötikkälän urheilukentältä Kirkkoharjun näkötornille ja takaisin. Noin 4 kilometrin mittainen koko perheen luontoseikkailupolku lähtee Kirkkoharjun kahvilalta.

Sorolan ulkoilu- ja virkistysalueen helmi on 316 askeleen kuntoportaat, tuttavallisemmin Sorolamportaat. Pyöräilijöille Sorolassa on alamäki- ja bmx-ratoja, talviliikkuville suo-

sittu ensilumenlatu sekä vauhdikas pulkamäki. Sorolan kotalaavulla voi pitää taukoa ja nauttia eväitä. Matkaa Kirkkoharjun näkötornille ja kahvilalle on noin 3 kilometriä.

Kirkkoharjun luonnonnähtävyys on Isolukon luonnonsuojelualue, jossa voi tutustua jääkauden jättämiin jälkiin ja suppien monimuotoiseen kasvillisuuteen. Isolukon suppa eli harjukuoppa on jääkauden sulamisvaiheessa harjulle syntynyt 30–40 metrin syvyinen painauma.

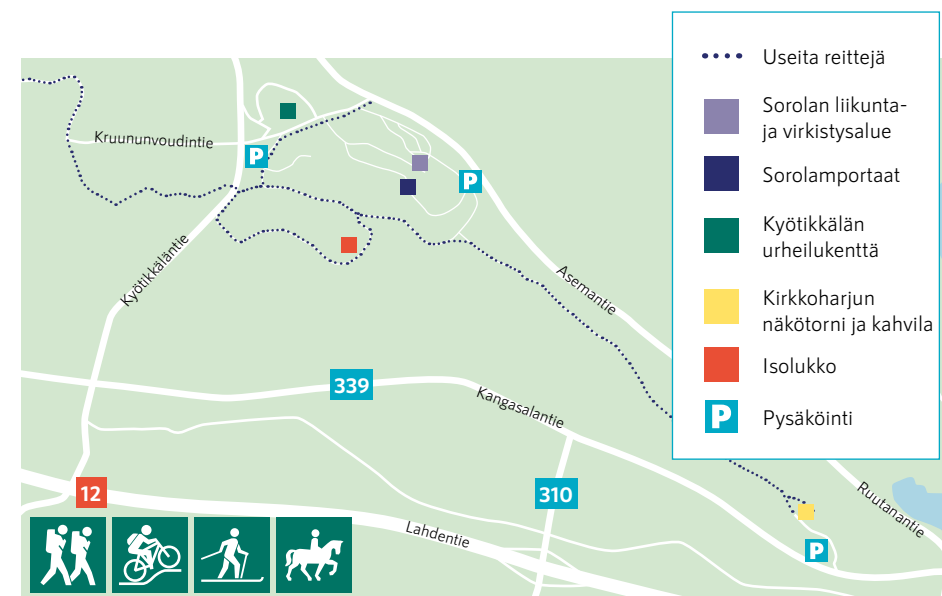
Lisätietoja kohteesta: [visitkangasala.fi](https://www.visitkangasala.fi)

Kirkkoharju ja Sorolan virkistysalue

Kirkkoharjun retkeily- ja ulkoilualue sopii aktiiviselle luonnossa liikkujalle. Komeissa harjumaisemissa lenkkeillään, pyöräillään, polkujuostaan, hiihdetään ja ratsastetaan. Isolukon luonnonsuojelualueella voi tutustua jääkauden jättämiin jälkiin. Sorolan montun kuntoportaiden yli 300 askelta tarjoavat haastetta kovakuntoisellekin. Ulkoilun jälkeen tulistellaan uudessa kotalaavussa tai nautitaan leivoskahvit Kirkkoharjun kahvilassa.

Kirkkoharjulla retkeillään hyväkuntoisilla valaistuilla reiteillä ja lukuisilla metsäpoluilla. Alue on maastopyöräilijöiden ja polkujuoksijoiden suosiossa, ja merkittyjä reittejä

on myös ratsastajille. Talvisin hoidetut ladut houkuttelevat hiihtäjiä. Reittiverkosto ulottuu aina 20 kilometrin päähän Tampereelle Niihamaan ja Kauppiin saakka.

Reitti: 10,5 km

Vaativuus: helppo, reitti on osittain esteetön

Lähtö reitille ja pysäköinti:

- **Ranta-Koiviston frisbeegolf**
Atrakuja, 36200 Kangasala
- **Keskusta:** lähtö Tapahtumakentän takaa. Pysäköinti keskustan P-alueilla, esim. Tarpilankuja, tai pysäköintihallissa.

Muuta kohteessa: Ranta-Koiviston laavu ja nuotiopaikka, lintutorni, Liuksialan kartano, Karjalainen kulttuurikeskus Äijälä

Palveluja lähellä: Kangasalan keskustan palvelut, uimahalli, hotelli

Kirkkojärven luonto- ja kulttuuripolku

Kangasalan keskustan tuntumassa sijaitsevalla Kirkkojärven kulttuuri- ja luontopolulla viihtyvät niin lapsiperheet kuin lintubongaritkin. Noin 10 kilometrin pituinen reitti kulkee Kirkkojärven luonnontilaisessa rannassa, Liuksialan kartanon kulttuurimiljöössä, perinteisessä maalaismaisemassa ja keskustan kävelyteillä. Eväät nautitaan Ranta-Koiviston laavulla, joka on esteetön.

Kirkkojärven ympäri kulkeva kulttuuri- ja luontopolku on monipuolinen, noin 10,5 kilometrin mittainen reitti, jonka voi kulkea kokonaan tai valita lyhyemmän osuuden. Helppokulkuisuutensa vuoksi se sopii kai-

kentasoisille retkeilijöille ja ulkoilijoille. Pyörätuolilla ja lastenvaunuilla kuljettavaksi soveltuu esimerkiksi Ranta-Koiviston laavun ja lintutornin välinen laudoitettu rantapolku.

Reitille lähdetään Kangasalan keskustas-

ta tai Ranta-Koiviston laavulta. Kirkkojärven rantapoluilta reitti jatkuu Liuksialan kartanon lähes kilometrin mittaiselle koivukujalle. Liuksialan kartano ja lähistöllä sijaitseva Liuksialan kappeli ovat yksityisomistuksessa, mutta niitä voi katsoa kauempaa portilta. Leivintien osuus kuljetaan peltojen keskellä perinteisessä maalaismaisemassa, kunnes reitti kuljettaa takaisin Kirkkojärven rantaan ja lopuksi keskustan kävelyteille.

Linnustoltaan monipuolinen Kirkkojärvi on määritelty kansainvälisesti arvokkaaksi kosteikko- ja linnustoalueeksi. Lintutornin lisäksi vesilintuja voi katsella reitin varrella rakennetuilta katselualueilta.

Lisätietoja kohteesta: visitkangasala.fi

Kierros sopii osittain myös pyöräilijöille. Hyppää satulaan!

Reitti: useita eripituisia 2–60 km

Vaativuus: helposta vaativaan, vaihtelee reitin mukaan.

Lähtö reitille ja pysäköinti:

- **Kaarinanpolun pohjoisosat**
Säynäjärventie 16, 36120 Kangasala
- **Mustijärven laavu**
Mustijärventie 69, 36120 Kangasala
- **Katajajärven laavu**
Wattipolku 13, 36100 Kangasala
- **Kaarinanpolun eteläosat**
Kisapirtintie 100, 36220 Kangasala

Muuta kohteessa: laavu, nuotiopaikka, käymälä, keskiosissa Lentolan ja Vatialan palvelut

Kaarinanpolku

Kaarinanpolku on suosittu noin 60 kilometrin mittainen vaellusreitti, jolla voi patikoida myös lyhyempiä osuuksia. Reitti ulottuu Kangasalan pohjoisosasta etelään Lempäälän rajalle, jossa se yhdistyy Lempäälän puolella kulkevaan Birgitanpolkuun.

Kaarinanpolulla retkeillään monipuolisissa maastoissa. Reitistön eteläinen osa kulkee Salmuksen Natura-alueella ja harvinaisen Koukkurahkan suon maisemissa, pohjoisessa läpi arvokkaiden luonnonsuojelualueiden kilpikaarnamäntymetsineen. Keskiosassa liikutaan kaupungin taajama-alueella ja palveluiden lähellä.

Reitillä on viisi laavua: Katajajärven laavu, Mustijärven laavu, Personkolon laavu ja Norojärven laavu sekä Lempäälän puolella reitin päätepisteessä Vähä-Riutan laavu. Nukkumiseen soveltuvia laavuja ovat neljä viimeisintä. Vähä-Riutan laavu on jopa 20 hengelle ja talviyöpymiseen sopiva.

Reitti on merkitty maastoon sinisin merkein ja viitoin, ja siltä on yhteys myös Tampeleen ja Kangasalan liikuntareiteille.

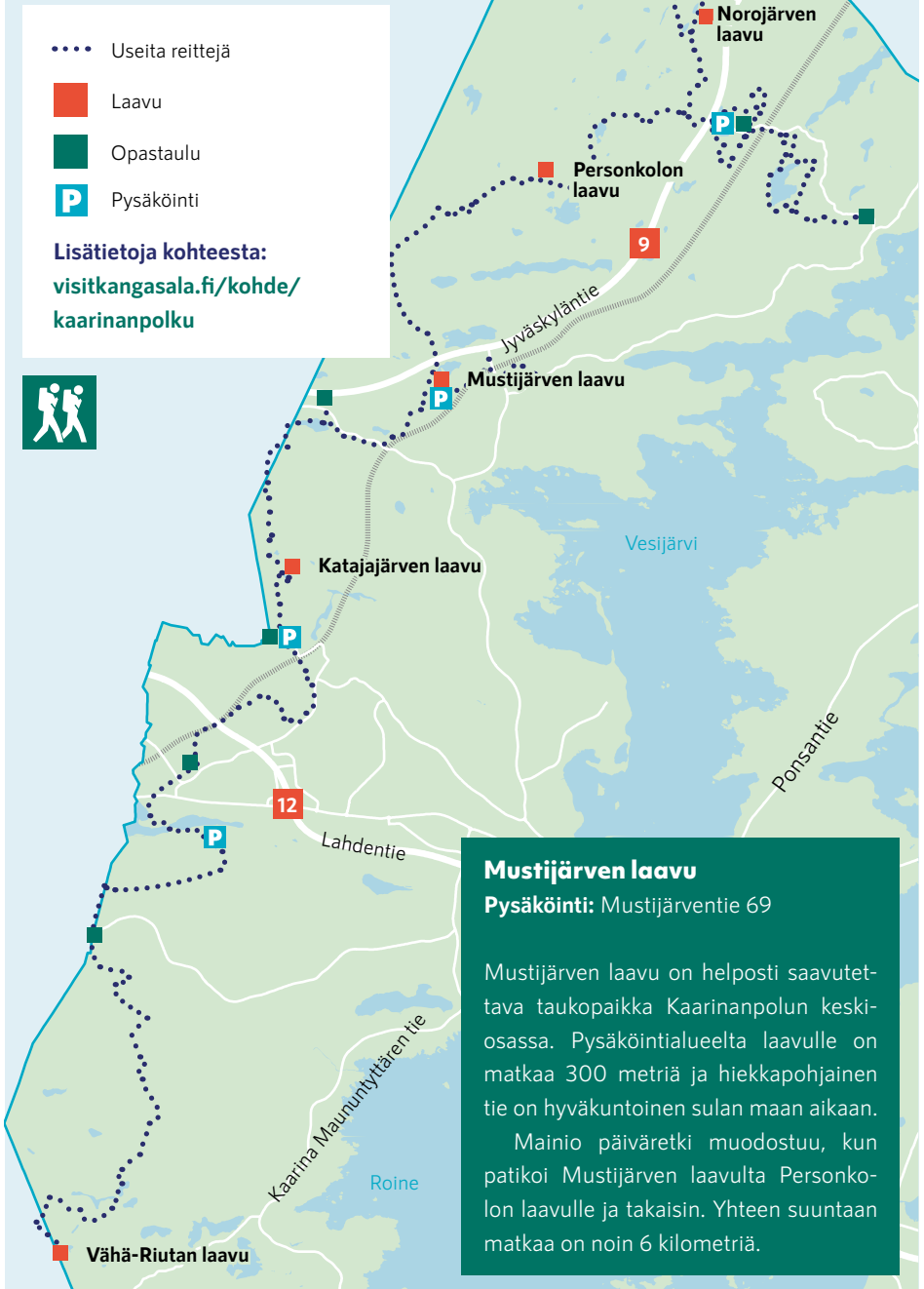
Katajajärven laavu

Katajajärven laavu Kaarinanpolun keskiosassa on yksi reitin suosituimmista. Se sijaitsee kauniin metsälammen rannalla, suo- ja kalioalueiden keskellä. Taukopaikalla on kotalaavu ja käymälä. Vuonna 2021 Katajajärven kotalaavu kunnostetaan paremmin saavutettavaksi pyörätuolilla.

Pysäköinti: Wattipolku 13

Lisäksi kaksi autopaikkaa lähempänä laavua, osoite: Lamminrahkantie 50

Kaarinanpolku

Lapinsaari

Reitti: Ei merkittyä reittiä, polku kulkee Toosilanniemen rannassa.

Osoite: Lapinsaarentie 85, 36120 Kangasala. Matkaa laavulle on n. 500 m.

Muuta kohteessa: laavu, nuotiopaikka, taukokatos, käymälä, veneranta

Vesijärven kauniissa järvimaisemissa sijaitseva Lapinsaari on helppo retkikohde kaikenikäisille. Alueella ei ole merkittyä reittiä, mutta Toosilanniemen rantametsät tarjoavat luon-toelämyksiä ympäri vuoden.

Saari on yhteydessä mantereeseen ja sulan maan aikaan laavulle ja nuotiopaikalle on esteetön kulku lastenvaunuilla ja pyörätuolilla. Talvisin Lapinsaari on myös retkiluistelijoiden suosiossa.

Tie kohteeseen on paikoitellen kapea, matkalla on muutama kohtaamislevike ohi-tusta varten.

Yksi Kangasalan lainattavista kaupunkive-neistä sijaitsee Toosilanniemen venerannalla. Souturetkelle voi suunnata vaikkapa Santasaareen, jonne matkaa on 5 kilometriä. Santasaareen on kaupungin ylläpitämä virkistys-alue kotalaavuineen ja käymälöineen.

Suosittellemme perheen pienimmille!

Mukava vene- tai melontaretki lähtee Kangasalan keskustasta Vesaniemestä Santasaareen ja edelleen Lapinsaareen. Laavuilla voi pitää taukoa ja Lapinsaaressa myös yöpyä.

Luolaseikkailuja koko perheelle!

Lisätietoja kohteesta:
visitkangasala.fi

Mäyrävuori

Reitti: n. 2 km, matkaa siirtolohkareelle n. 1 km

Lähtö reitille: esim. Jahtimiehentie 5.

Pysäköinti alueen kadunvarsilla huomioiden mahdolliset pysäköintikiellot

Vaativuus: Liikkuminen hiekkapohjaisella liikuntareitillä on helppoa, mutta polku siirtolohkareelle kulkee jyrkässä maastossa.

Lähde luolaseikkailulle! Noin 3 km:n päässä Kangasalan keskustasta sijaitseva Mäyrävuoren ulkoilualue yllättää retkeilijän. Mäyrävuoren liikuntareitiltä poiketaan kalliolle, joiden jyrkät ja rosoiset rinteet putoavat alas-päin lähes pystysuoraan. Rinteen alla odottaa suunnaton hiidenkivi lohkaruolineen. Mystinen tunnelma säilyy, vaikka vieressä kulkevan Lahdentien äänet kuuluvat.

Keisarinharju

Lähtö reitille ja pysäköinti:

Mobiliala, Kustaa Kolmannen tie 75, 36270 Kangasala

Tie Tampereelle kulki aikoinaan Roineen ja Längelmäveden välisellä korkealla kannaksella, joka sain nimensä Venäjän keisari Aleksanteri I vierailtua harjulla vuonna 1819. Jo tätä aiemmin 1700-luvun lopulla komeita maisemia oli ihailnut Ruotsin kuningas Kustaa III matkallaan Tampereelle.

Nykyään autoille on uusi tie ja harjulla nautitaan kauniista luonnosta patikoiden, maastopyöräillen ja ratsastaen. Reitti harjun laelle on osittain vaikeakulkuinen jyrkkyytensä ja kivikkoisuutensa vuoksi. Retkeilyn jälkeen on mukava kahvitella Mobilialan Autokylän kahvilassa tai terassilla hienossa järvimaisemassa.

Laipanmaa

Kangasalan ja Pälkäneen alueilla sijaitseva Laipanmaa on Etelä-Suomen suurin yhtenäinen metsäalue ja monipuolinen retkeilykohde. Opastetuilla reiteillä nautitaan luonnon rauhasta ja monipuolisista maisemista: talousmetsistä, luonnontilaisista soista, pikkujärvistä ja jylhistäkin maisemista. Opastettuja reittejä on yli 30 kilometriä ja laavuja viisi.

Laipanmaa on noin 15 000 hehtaarin kokoinen alue, jossa retkeillään kangasmetsissä, luonnontilaisilla soilla ja kallioilla, kauniiden pikkujärvien ja metsälampien lomitse. Polkuja ja metsäteitä pitkin kulkevat reitit on merkitty maastoon sinisin opastein, ja soisilla osuuksilla on pitkospuita.

Taukopaikoiksi on viisi laavua ja alueella saa myös telttailla. Laipanmaassa voi liikkua jalan, ja Sappeen-Särkijärven reitillä lisäksi myös pyörällä ja ratsain.

Metsät ovat eri kasvuvaiheissa olevaa hoidettua talousmetsää. Rajalan kämpältä lähtevällä luontopolulla voi tutustua tarkemmin metsätalouteen ja alueen elämään entisäikoina.

Saapuminen

Laipanmaan kolmelle opastetulle reitille kannattaa lähteä Rajalan kämpältä, jonka pysäköintialueella on runsaasti pysäköintipaikkoja. Myös Pihtilammen laavun lähistöllä on pysäköintialue ja tilaa esimerkiksi linja-autolle. Laipan neljäs reitti lähtee Sappeen matkailukeskuksesta.

Laipanmaa on ensisijaisesti sulan maan kohde. Alueelle kulkevat tiekuntien hallinnoimat metsäautotiet eivät välttämättä ole talvikaudella aurattuja kokonaisuudessaan. Paras lähtöpaikka talvisin on Rajalan kämpä, jonne pääsee varmimmin Luopioisten suunnalta Haltialta, Hirvijärventietä pitkin.

Pihtilammen laavu on Laipanmaan kauneimpia leiriytymispaikkoja.

Laipanmaan reitit

Laipan luontopolku

Reitti: n. 3 km

Vaativuus: Helppo reitti, matkalla yksi haastavampi nousu.

Nähtävää: Rajalan kämppä, Ruokojärven laavu, nuotiopaikka ja käymälä, Vehmaan savupirtti

Rajalan kämpältä lähtevä luontopolku soveltuu mainiosti aloitteleville retkeilijöille, lapsiperheille ja ikäihmisille. Opastaulut kertovat

alueen lajistosta, historiasta ja metsätaloudesta. Reitin varrella sijaitsevan Vehmaan savupirtin raunioilla pääsee tutustumaan entisaikojen Laipanmaan elämään.

Elamon kierros

Reitti: n. 11 km

Vaativuus: helppo, reitti kulkee melko tasaisella talousmetsäalueella.

Nähtävää: Verkkojärven, Elamonjärven ja Ruokojäven laavut nuotiopaikkoineen ja käymälöineen, Verkkojärven rauniot

Talousmetsäalueella kulkevan Elamon kierroksen varrella on kauniita metsäalueita, järvien rantoja ja soita, joista suurin on Lamminsuon lähellä Elamonjärveä. Laipanmaan kauneimmaksi järveksi kutsuttu Vähä-Laipan järvi on myös majavan pesimäpaikka. Elamon kierros sopii erinomaisesti päiväretkikohteeksi ja maastonsa puolesta soveltuu myös lasten kierrettäväksi.

Hirvijärven kierros

Reitti: n. 12 km

Vaativuus: Vaativampi, kivikkoinen reitti, jyrkkiä nousuja ja portaita.

Nähtävää: Pihtilammen laavu, Ruokojäven laavu, nuotiopaikka ja käymälä, Korppivuori, Tulivuori

Hirvijärven kierros tarjoaa Laipanmaan reiteistä monipuolisimmat maastot: jyrkkiäkin kallioita, metsälampia ja suoalueita. Pihtilammen laavu reitin varrella on kaunis leiriytymispaikka kaikkina vuodenaikoina. Laipanmaan reittien korkein kohta on Korppivuorella, josta ihaillaan komeita maisemia ympärille avautuvaan Laipanmaahan.

Sappee-Särkijärven reitti

Reitti: n. 5 km

Vaativuus:

Nähtävää: Särkijärven laavu, nuotiopaikka ja käymälä, Jylhän kirkko, Sappeen matkailukeskuksen palvelut

Reitti kulkee Sappeenvuorelta, Sappeen matkailukeskukselta Särkijärven laavulle ja takaisin kumpuilevassa metsämaastossa. Reitillä on Jylhän kirkko, kaksi siirtolohkarettia, joiden luona on pidetty Isonvihan aikaan jumalanpalveluksia. Reitti on Laipanmaan ainoa, jossa saa liikkua myös pyörällä ja hevosella.

Uimaan, syömään, tapahtumiin tai kulttuurin pariin?

.....

Katso kaikki Kangasalan matkailukohteet
ja parhaat ideat lomalle:
visitkangasala.fi

Kangasala

Toimitus: Visit Kangasala **Kuvat:** Visit Kangasala, Tiia Ennala, Rami Valonen, Eija Hyssy

